

RYDE

Regional Youth Dialogue
for Europe

Funded by
the European Union

ПРЕПОРАКИ

ЗА ПОЛИТИЧКИТЕ КАНДИДАТИ КОИ КЕ НАСТАПАТ НА ЛОКАЛНИТЕ ИЗБОРИ 2025 ГОДИНА

ВОВЕД

Во периодот од 28 јуни до 1 јули 2025 година, во хотел Гардениа – Велес, се одржа Првото младинско собрание во Македонија, како дел од проектот „Локално учество, активизам и демократија“ што го имплементира Здружението Лидери за едукација, активизам и развој – LEAD.

Младинското Собрание претставуваше иновативен модел на делиберативна демократија, кој овозможи 50 млади луѓе на возраст од 15 до 23 година, избрани преку јавен повик и со родова, етничка, едукативна и регионална застапеност од сите статистички региони, да дискутираат, учат и креираат сопствени препораки за локалните политики кои ги засегаат младите.

Изборот на учесници беше направен според параметрите од пописот во 2021 за структурата на учесниците да може да ја преслика структурата на младите на возраст од 15 до 24 години.

Процесот беше структуриран низ неколку фази:

- Едукативен дел, каде учесниците се запознаа со надлежностите на локалната самоуправа и добија информации од експерти во 11 тематски области;

ВОВЕД

- Работа во групи, каде што младите идентификуваа предизвици и формулираа препораки преку фасилитиран процес;
- Консензуална формализација, каде препораките беа заокружени со заедничко усогласување и гласање.

Препораките се наменети за политичките партии и нивните програми за претстојните локални избори во 2025 година, со цел во нив да бидат вклучени реални, информирани и автентични младински приоритети. Тие се формулирани на начин што овозможува флексибилна примена на ниво на различни општини, а во исто време содржат конкретност и насока што ја прават политички релевантна и програмски употреблива.

Со овој процес, младите покажаа дека кога им се даде простор, време и поддршка, тие можат да учествуваат соодветно и одговорно во креирање на политики што ги засегаат нив и нивните заедници.

Проектот „LEAP - Локално учество, активизам и демократија“ е поддржан од Фондацијата Центар за демократија во рамки на проектот Regional Youth Dialogue for Europe, финансиран од Европска Унија.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ПРЕПОРАКА 1

Воспоставување редовно и транспарентно следење на аерозагадувањето на ПМ₁₀ и ПМ_{2,5} од индустриски капацитети од Б категорија

ПРЕПОРАКА 2

Целосна дислокација и санација на дивите депонии, со пренос на отпадот во регионални и легални депонии.

ПРЕПОРАКА 3

Обезбедување канти за селекција на отпад во сите јавни институции и унапредување на локалниот систем за рециклирање.

ПРЕПОРАКА 4

Воведување субвенции за инвертер клими и соларни панели за домаќинства што користат огревни дрва.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ПРЕПОРАКА 5

Премин кон обновливи извори на енергија во најмалку 80% од општинските објекти во рок од три години.

ПРЕПОРАКА 6

Субвенционирање и промоција на зелен транспорт на локално ниво, вклучително и јавен и индивидуален превоз.

ПРЕПОРАКА 7

Формирање и активирање на општински еко-патроли за детекција и спречување на загадување.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

ПРЕПОРАКА 1

Обезбедување редовни едукативни програми за унапредување на примарната здравствена заштита, со фокус на критични зони.

ПРЕПОРАКА 2

Формирање мобилни амбуланти за рурални и недоволно опслужени заедници

ПРЕПОРАКА 3

Отворање на локални центри за бесплатна и анонимна психолошка поддршка и ментално здравје.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ

ПРЕПОРАКА 1

Воведување комунални редари за надзор и пријавување на незаконско одлагање на отпад.

ПРЕПОРАКА 2

Обезбедување селектирачки контејнери и компостери во руралните средини на општината.

ПРЕПОРАКА 3

Изградба на стационар за згрижување и вдомување на кучиња скитници.

ПРЕПОРАКА 4

Замена на постојните улични светилки со енергетски ефикасни соларни светилки.

ПРЕПОРАКА 5

Воведување мониторинг на неправилно одложување отпад преку дронови и камери.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА КОМУНАЛНИ УСЛУГИ

ПРЕПОРАКА 6

Поттикнување на селекција на отпад преку програма за наградување со ваучери според учинок.

ПРЕПОРАКА 7

Поставување велосипедски постојки на повеќе локации во општината.

ПРЕПОРАКА 8

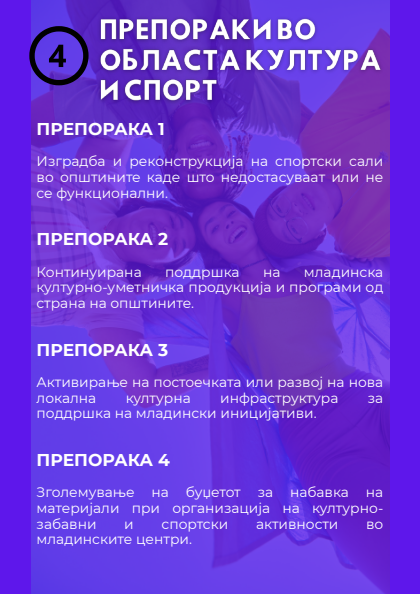
Изградба на пешачка и велосипедска патека која ги поврзува руралните и централните делови на општината.

ПРЕПОРАКА 9

Санација и проширување на постојната водоводна мрежа.

ПРЕПОРАКА 10

Воспоставување нови приградски и меѓуградски автобуски линии и подобрување на постоечките.

4

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА КУЛТУРА И СПОРТ

ПРЕПОРАКА 1

Изградба и реконструкција на спортски сали во општините каде што недостасуваат или не се функционални.

ПРЕПОРАКА 2

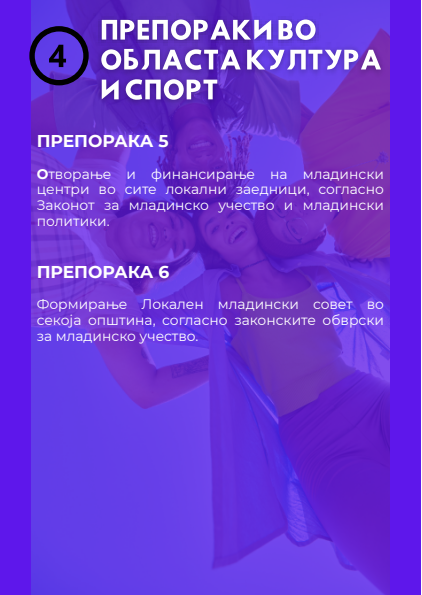
Континуирана поддршка на младинска културно-уметничка продукција и програми од страна на општините.

ПРЕПОРАКА 3

Активирање на постоечката или развој на нова локална културна инфраструктура за поддршка на младински иницијативи.

ПРЕПОРАКА 4

Зголемување на буџетот за набавка на материјали при организација на културно-забавни и спортски активности во младинските центри.

4

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА КУЛТУРА И СПОРТ

ПРЕПОРАКА 5

Отворање и финансирање на младински центри во сите локални заедници, согласно Законот за младинско учество и младински политики.

ПРЕПОРАКА 6

Формирање Локален младински совет во секоја општина, согласно законските обврски за младинско учество.

5 ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

ПРЕПОРАКА 1

Развој на локалниот туризам преку уредување, доградување и промоција на природни и културни туристички локалитети.

ПРЕПОРАКА 2

Промоција и поддршка на нови и иновативни локални бизниси преку финансиска и менторска поддршка.

ПРЕПОРАКА 3

Поддршка и видливост за постоечките локални бизниси преку настани, кампањи и партнерства.

ПРЕПОРАКА 4

Формирање општинска служба за идентификација и развој на неискористени локални ресурси и потенцијали.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ОБРАЗОВАНИЕ

ПРЕПОРАКА 1

Задолжителна едукација на наставниот кадар од основните и средните училишта за справување со психофизичко насилство.

ПРЕПОРАКА 2

Креирање буџетска програма за поддршка на талентирани ученици преку академии за вештини и стипендирање.

ПРЕПОРАКА 3

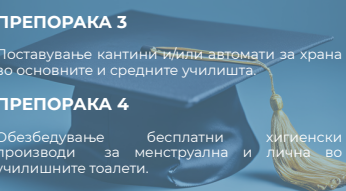
Поставување кантини и/или автомати за храна во основните и средните училишта.

ПРЕПОРАКА 4

Обезбедување бесплатни хигиенски производи за менструална и лична во училишните тоалети.

ПРЕПОРАКА 5

Гарантирана психолошка поддршка за ученици, најмалку еднаш месечно, од надворешни стручни лица.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА ОБРАЗОВАНИЕ

ПРЕПОРАКА 6

Воведување на мерка „Средношколски оброк“ по примерот на студентскиот оброк.

ПРЕПОРАКА 7

Формирање кариерни центри во училиштата достапни за учениците во текот на целата учебна година.

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

ПРЕПОРАКА 1

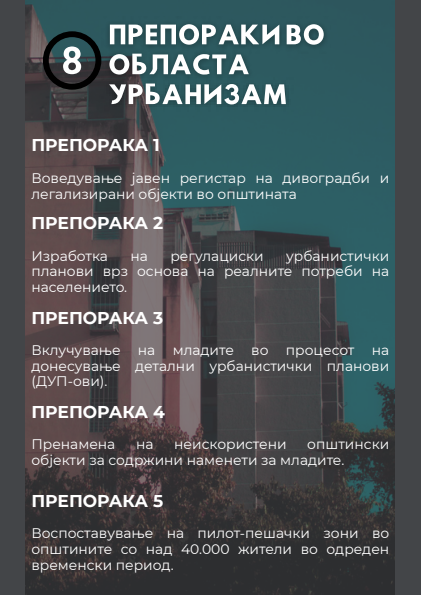
Обезбедување општински буџет за инклузивни активности и обука на наставници за работа со лица со попреченост.

ПРЕПОРАКА 2

Програма за бесплатна градинка за деца од социјално загрозени семејства

ПРЕПОРАКА 3

Обезбедување пристапност во сите делови на училишниот објект за ученици со попреченост.

8

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА УРБАНИЗАМ

ПРЕПОРАКА 1

Воведување јавен регистар на дивоградби и легализирани објекти во општината

ПРЕПОРАКА 2

Изработка на регулациски урбанистички планови врз основа на реалните потреби на населението.

ПРЕПОРАКА 3

Вклучување на младите во процесот на донесување детални урбанистички планови (ДУП-ови).

ПРЕПОРАКА 4

Пренамена на неискористени општински објекти за содржини наменети за младите.

ПРЕПОРАКА 5

Воспоставување на пилот-пешачки зони во општините со над 40.000 жители во одреден временски период.

8

ПРЕПОРАКИ ВО ОБЛАСТА УРБАНИЗАМ

ПРЕПОРАКА 6

Инсталирање камери за мониторинг и заштита на јавните паркови и урбаната опрема.

ПРЕПОРАКА 7

Обнова на застарената вертикална и хоризонтална сообраќајна сигнализација.

ПРЕПОРАКА 8

Адаптација на патната мрежа и сигнализацијата според потребите на лицата со попреченост.

ПРЕПОРАКА 9

Изградба на младински центар за забава и рекреација (youth entertainment center) со културни и спортски содржини.

ЦЕЛОСНИТЕ ПРЕПОРАКИ СО ОБРАЗЛОЖЕНИЈА И МЕРКИ СЕ ДОСТАПНИ НА СЛЕДНИОТ ЛИНК -

<https://drive.google.com/file/d/1OTx37pDAZ81GfjISotxwC7m9AOEqySFj/view?usp=sharing>

Оваа публикација е финансирана од Европската Унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Здружението Лидери за едукација, активизам и развој и не нужно ги одразува ставовитена Европската Унија.